

Pro Puruvesi

Vapaaehtoistyötä puhtaan Puruveden puolesta

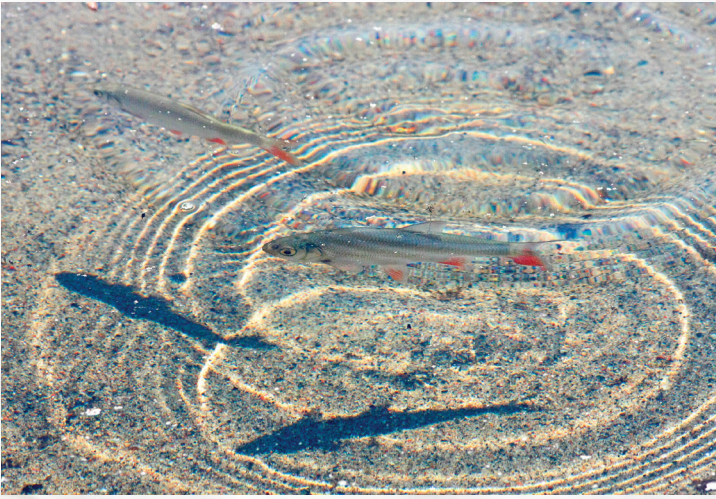
Puruvesi on Suomen puhtain ja kirkasvetisin suuri vesistö sijaiten maaseutumaisessa ympäristössä Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan rajamailla

Puruvedellä ihminen ja luonto ovat sopuossuissa, luonnon antimia arvostetaan ja hyödynnetään kestäväällä tavalla

Puruveden vesi selkivesillä on juomakelpoista ja järvi tunnetaan maukkaista ja terveellisistä kaloistaan, tunnetuimpana Puruveden muikku

Tätä haluamme!

Pinta-ala 420 km²
Kooltaan 11. suurin
Keskisyvyys 8,8 m
Suurin syvyys 61 m
Veden viipymä 12 vuotta

Puruvesi on ainutlaatuinen aarre suurten järviemme joukossa. Veden kirkkaus ja puhtaus ovat perusta Puruveden erityispiirteille. Näkösyvyys on selkävesillä yli kymmenen metriä.

Puruvesi on valittu edustamaan NATURA 2000 -verkostossa karua, kirkas- ja puhtasvetistä isoa järveä siihen ympäristöön kuuluvine kasveineen ja eläimineen. Puruveden teräsjää on kristallin kirkas.

Tällaisessa erityislaatuisessa järvessä Puruveden muikut, ahvenen köriläät ja muut kalat saavat kuulun makunsa ja terveelliset ominaisuutensa.

Perinteikkäät Puruveden nuottamiehet nostavat EU:n nimisuojan saaneita muikkuja nautittavaksi ympäri Suomea.

*Puruvesi on ollut vuosisatoja rajavesistö. Sitä ovat halkoneet valtakuntien, heimojen, läänien, maakuntien, kuntien ja lukuisten yhteisöjen rajat. Käräjäkallio Putkinie-
men edustalla on monien rajojen kiintopiste ja tarinoiden aarrekammio.*

Vapaa-ajan kalastajille on tarjolla elämyksiä Puruvedellä Suomen ennätysahvenineen.

Puruveden seudulla on muitakin historiallisia paikkoja kuten Punkaharjun kansallismaisema Puruveden länsirannalla ja maailman suurin puukirkko Kerimäellä.

Pro Puruveden toimintaa perustamisesta 15.7.2010 alkaen

Tilannekuvan muodostaminen

Ensimmäisten vuosien aikana keskeistä oli kokonaiskuvan saaminen Puruveden tilasta. Pro Puruveden hallituksen jäsenet tutustuivat Puruveden tilaan ympäri Puruvettä haastatellen paikallisia sekä tehden omakohtaisia havaintoja ja tutustuen viranomaisten materiaaliin. Valokuvia otettiin runsaasti. Oli yllätys niin meille kuin muillekin, kuinka laajalti Puruveden lahtialueet olivat rehevöityneet. Pro Puruveden saamaa tilannekuvaa selvitettiin viranomaisille ja Puruveden seutukunnan vakituksille sekä vapaa-ajan asukkaille.

Tilanneseuranta

Puruveden tilanneseurantaan osallistuminen on nähty tärkeänä ja Pro Puruvedelle hyvin sopivana työnä. Vuonna 2012 aloitettiin lähes 40 pisteestä näkösyvyysseuranta 4 ke/vuosi. Kun sinilevästä alkoi tulla 2010-luvun alkupuolella Puruvedellä jokavuotinen ilmiö, Pro Puruvesi aloitti oman sinileväseurannan. Tuskin mistään suuresta vesistöstä on niin kattavaa sinileväseurantaa runsain valokuvoin. Sekä näkösyvyysseurannan että sinileväseurannan tuloksista löytyy havainnollinen tieto Pro Puruveden kotisivuilta tai tilanneseurantajärjestelmästä. Tilanneseurantaa tehdään myös muin tavoin.

Tilannearvio ja vuoden 2011 Puruvesi-strategia

Varsin nopeasti Pro Puruveden hallitus varmistui tilanteen lahtialueilla ympäri Puruvettä huonontuneen vuosikymmenten aikana merkittävästi. Merkkejä tilanteen heikkenemisestä oli jo myös selkavesillä. Vaikutti selvältä, ettei korjaaviin toimiin riittä paikalliset eivätkä maakunnallisetkaan voimavarat. Kova työvaihe veisi ainakin parikymmentä vuotta, eikä työ loppuisi koskaan. Tavoitteita ja työtä olisi katsottava vuosikymmeniä eteen päin. Puruveden vesiensuojeluun liittyvät viranomaisten suunnitelmat olivat hyvin vaatimattomia.

Pro Puruvesi laati jo syksyllä 2011 Puruvesi-strategian. Silloinen visio on edelleen punaisena lankana Pro Puruveden työlle. Tavoitteet asetettiin hieman optimistisesti nykyvalossa tarkasteltuna. Strategiassa Pro Puruvesi näki monet asiat jo 2011 nykytiedoinakin oikeasuuntaisina. Strategia Pro Puruveden esityksistä huolimatta jäi viranomaisilta vähälle huomiolle eikä yhteistä vastaavaa Puruvesi-strategiaa edelleenkään ole.

Tavoitteet Pro Puruveden vuoden 2011 strategiassa

Vuonna 2020 Puruvesi on palautettu lähivuosien edelleen heikkenevästä tilasta vähintään vuoden 2010 tasolle ja kehityssuunta on varmistettu jatkumaan myönteisenä.

Vuonna 2030 Puruveden selkavesillä ja selkavesien reuna-alueilla tilanne on palautettu 1960-luvun erinomaiselle tasolle kuten myös osalla ranta-alueista. Kaikilla ranta-alueilla tilanne on nykytasoa selvästi parempi. Vesi on lähes kauttaaltaan juomakelpoista.

Verkostoitumista ja tiedottamista

Oli selvää, ettei täysin vapaaehtois pohjaisesti toimivan Pro Puruveden omat voimavarat riitä eivätkä sovi Puruveden tilan vaatimien mittavien konkreettisten vesiensuojelutöiden tekemiseen. Laaja verkostoituminen ja useiden toimijoiden saaminen Puruvedelle nähtiin välttämättömäksi ja Pro Puruvedelle sen edistäminen sopivaksi. Liikkeelle lähdettiin Puruveden seutukunnalta. Siihen liittyi jäsenmäärän kasvattaminen. Kuudesta perustajajäsenestä jäsenmäärä on noussut yli 1500:n.

Pro Puruveden jäsenet muodostavat omine verkostoineen oleellisen paikallisen verkoston.

Puruveden rantakunnat, Etelä-Savon ELY-keskus, Pohjois-Karjalan ELY-keskus ja Suomen metsäkeskus ovat keskeisimmät maakunnalliset toimijat Puruvedellä. Niihin Pro Puruvedellä on ollut kiinteät yhteydet alusta alkaen.

Kun paikalliset ja maakunnalliset verkostot alkoivat olla kunnossa, Pro Puruvesi suuntasi aktiivisuutta vahvasti valtakunnallisiin toimijoihin kuten Suomen ympäristökeskukseen, Luonnonvarakeskukseen ja merkittävimpiin isohkojen vesistöjen vesiensuojelusta kokemusta omaaviin toimijoihin mm. Vesijärvellä, Säskylän Pyhäjärvellä ja Vanajaveden alueella.

Osallistuminen tapahtumiin

Tärkeitä keinoja verkostoitumisessa ja tiedottamisessa oli alusta alkaen aktiivinen osallistuminen Puruveden seutukunnan tapahtumiin oman esittelyteltan kera tai omalla osastolla. Tapahtumissa voitiin keskustella niin paikallisten asukkaiden kuin seutukunnan päättäjien kanssa ja saatiin uusia jäseniä. Kymmenen vuoden aikana Pro Puruvesi on ollut oman teltan kera tai omalla osastolla Puruveden seutukunnalla noin 60 tapahtumassa.

Valtakunnallisen vesistökuunnostusverkoston vuosiseminaarit muodostivat luontevan rungon valtakunnallisiin tapahtumiin osallistumiselle. Seminaariin kokoontuivat keskeiset vesiensuojelun parissa toimivat ympäri Suomea. Seminaari- paikkakunnat vaihtuivat vuosittain. Samalla tuli tutuiksi vesiensuojelu mm. Lahden, Iisalmen, Rauman, Lappeenrannan, Tampereen, Oulun ja Mikkelin seudulla. Pro Puruvesi käytti mahdollisuuden pystyttää oma osasto seminaarin yhteyteen. Siellä pääsimme esittelemään ja tekemään tutuksi Puruveden tilannetta niin valtakunnallisille toimijoille kuin eri puolilla Suomea vesiensuojelun parissa toimiville sekä rakentamaan henkilökohtaisia kontakteja. Pro Puruveden puheenjohtajalla on ollut useita kertoja esitelmä valtakunnallisen vesistökuunnostusverkoston seminaarissa. Myös muihin valtakunnallisiin tilaisuuksiin on osallistuttu 1-2 kertaa vuodessa.

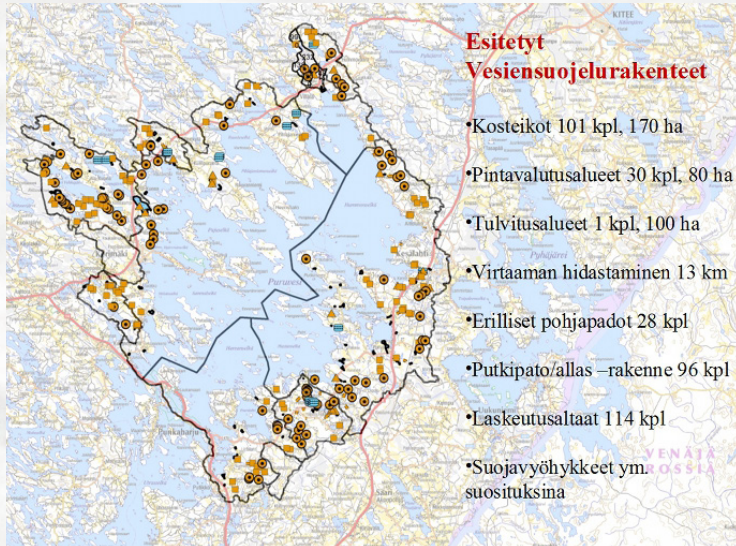
Puruvesi-seminaari

Pro Puruvesi järjesti ensimmäisen Puruvesi-seminaarin vuonna 2011 Kerimäellä. Seminaari ideoitiin alusta alkaen kaikille avoimeksi ja ilmaiseksi tapahtumaksi, jossa kootusti kerrotaan mitä Puruvesi-työssä on vuoden aikana tapahtunut ja mitä on näköpiirissä. Keskeisenä kohderyhmänä nähtiin paikalliset vakituiset ja vapaa-ajan asukkaat. Tervehdysten tuojiksi ja esiintyjiksi haluttiin myös valtakunnan ja alueellisen tasan päättäjiä. Seminaari nähtiin myös osaksi verkostoitumista. Valtiovallan tervehdysten tuojina on ollut kolmena vuonna ympäristöministeri ja muina vuosina seutukunnan kansanedustaja.

Puruvesi-seminaari on toteutettu vuodesta 2011 alkaen vuorovuosin eri puolilla Puruvettä.

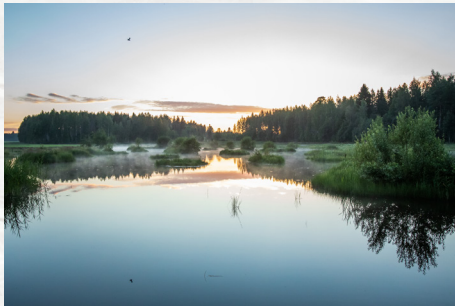

Hankkeita

Puruveden vesienhoidon yleissuunnitelma

Puruveden vesienhoidon yleissuunnitelman laadinta oli merkittävä hanke Puruveden vesiensuojelun tulevaisuudelle. Pro Puruvesi oli aktiivinen laaja-alaisen suunnitelman laatimiseksi. Pro Puruveden 2011-2012 valmistelemaa omaa Leader-hanketta suunnitelman laatimiseksi ei hyväksytty. Se kuitenkin käynnisti hankevalmistelun laajemmalla joukolla. Mukana olivat Etelä-Savon ELY-keskus, Suomen metsäkeskuksen Etelä-Savon ja Pohjois-Karjalan yksiköt, Pohjois-Karjalan ELY-keskus, Savonlinnan kaupunki, Kiteen kaupunki ja Pro Puruvesi. Ensimmäistä kertaa keskeiset Puruveden vesiensuojelun osapuolet kokoontuivat yhdessä pohtimaan Puruveden tilaa ja vesiensuojelua. Em. tahot kustansivat itse koko suunnitelman. Pro Puruveden osuus 82 000 euron kokonaiskustannuksista oli 11 000 euroa. Suomen metsäkeskus vastasi käytännön työstä. Suunnitelma valmistui kesäkuussa 2014. Suunnitelma osoitti konkreettisesti, miten mittava työ on edessä.

Puruveden vesienhoidon yleissuunnitelman valmistuminen antoi erinomaisen lähtökohdan markkinoida Puruvettä mukaan Sisävesi Life IP-hankeeseen. Mittavan EU-hankkeen valmistelut käynnistyivät vuonna 2014 Metsähallituksen johdolla. Ympäri Suomea sai tehdä esityksiä sopivista kohdevesistöistä hankkeeseen. Etelä-Savon ELY-keskuksen johdolla valmisteltiin esitys Puruveden ottamisesta yhdeksi kohdealueeksi. Pro Puruvesi oli keskeisesti valmisteluissa mukana. Loppusuoralle päässeitä ehdotuksia esiteltiin yhteisissä esittelytilaisuuksissa valintaraadille. Pro Puruvesi vastasi Etelä-Savon ELY-keskuksen kanssa Puruveden esittelystä. Tiukassa kisassa Puruvesi saatiin painokkaasti mukaan yhdeksi Suomen kahdeksasta kohdealueesta. EU hyväksyi hankesuunnitelman 2015 ja hanke sai nimen FRESHABIT LIFE IP. Hanke käynnistyi 1.1.2016 ja päättyi 30.9.2022. Puruveden oma hankebudjetti on kaksi miljoonaa euroa. Lisäksi noin miljoona euroa kohdentuu Puruvedelle muusta hankebudjetista ja integroiduista hankkeista.

Pro Puruveden keskeisiksi vastuualueiksi tuli tiedottaminen ja ympäristökasvatus sekä erillisiä osioita (mm. mobiilisovellus) ja muitten toimijoiden paikallinen tukeminen. Pro Puruvesi on ollut hankkeessa alusta alkaen aktiivisesti mukana vapaaehtoistoimijana noin 125 000 euron budjetilla. Pro Puruvesi maksaa itse kokonaan budjettinsa omarahoitusosuuden (40 %). FRESHABIT-hanke jää Puruveden vesiensuojelun historiaan tärkeänä merkkipaaluna.

OPERANDUM-hanke

FRESHABIT-hankkeen ja muutoinkin Puruvedellä tehtävän vesiensuojelutyön myötä kiinnostus tuoda myös muita hankkeita Puruvedelle on lisääntynyt. Vuonna 2018 käynnistyi nelivuotinen kansainvälinen OPERANDUM-hanke. Suomessa sitä johtaa Luonnonvarakeskus ja Ilmatieteen laitos. Kyseessä on tutkimushanke. Suomen osuudessa kehitetään luonnonmukaisia metsätalouden vesiensuojelumenetelmiä ilmaston muutosvaikutukset huomioon ottaen. Suomen ainut kohdealue on Puruvesi. Yhteistoiminta FRESHABIT-hankkeen kanssa on kiinteää. Pro Puruvesi ei ole virallinen hankkeen osapuoli. Pro Puruvesi on kuitenkin hankkeen toiveena osallistunut hyvin aktiivisesti hankkeeseen paikallisena asiantuntijana, tilaisuuksien järjestäjänä sekä tiedottamisessa. Hankkeen myötä Puruvedelle saatiin uusia huippuasiantuntijoita edesauttamaan Puruveden vesiensuojelua. OPERANDUM-hankkeen myötä Puruvesi saa myös lisää kansainvälistä tunnettavuutta.

Koekalastukset, sedimenttitutkimukset ja opinnäytetyöt

Pro Puruvesi on teettänyt koekalastuksia Puruveden Ristilahdella, Mehtolanlahdella, Savonlahdella ja Sorvaslahdella. Koekalastukset on toteuttanut Karelia AMK. Pro Puruvesi on vastannut kustannuksista ja käytännön järjestelyistä vapaaehtoistöineen. Kohteet on sovittu ao. ely-keskuksen ja Luonnonvarakeskuksen kanssa siten, että ne soveltuvat tukemaan Puruveden vesiensuojelua.

Pro Puruvesi on teettänyt sedimenttitutkimuksia Ristilahdella, Savonlahdella ja Kuonanjärvessä. Myös ne on toteuttanut Karelia AMK. Pro Puruvesi on vastannut kustannuksista ja käytännön järjestelyistä. Kohteet on sovittu ely-keskusten kanssa. Sekä koekalastuksista että sedimenttitutkimuksista Karelia AMK on tehnyt seikkaperäiset raportit, jotka on julkistettu myös Karelia AMK:n julkaisusarjassa.

Koekalastuksiin ja sedimenttitutkimuksiin liittyen Karelia AMK:n opiskelijat ovat tehneet useita opinnäytetöitä Pro Puruvedelle. Ne ovat syventäneet ko. alueiden tilannekuva ja ovat samalla antaneet opiskelijoille hyviä aiheita opinnäytetoille. Koekalastuksiin ja sedimenttitutkimuksiin liittyen Pro Puruvesi on pitänyt opiskelijoille myös tietoisu- ja Puruveden vesiensuojelusta

Jäänosto

Pro Puruvesi on nostanut talkootyönä Puruveden jäätä vuodesta 2011 alkaen. Tavoitteena on ollut tehdä Puruveden veden kirkkautta tunnetuksi myös kristallin kirkkaan jään muodossa ja hankkia hieman talkootuloa Puruvesi-työlle. Puruveden jäätä on ollut jääveistotapahtumissa ja näyttelyissä mm. Savonlinnassa, Joensuussa, Kuopiossa, Imatralla, Enonkoskella, Kerimäellä, Leppävirralla ja Tiedekeskus Heurekassa Vantaalla. Kaikkiaan jäätä on nostettu noin 800 000 kiloa. Yhteistyö Jäälinna ry:n kanssa on ollut perusta jään nostolle. Talvi 2020 oli ensimmäinen, ettei jäätä Puruvedestä nostettu. Syynä oli keho jään tilanne.

Julkaisuja

Ensimmäinen merkittävä Pro Puruveden julkaisu oli lyhytelokuva ”Puruveden monet kasvat”. Se tehtiin yhdessä Itä-Savo lehden kanssa heidän aloitteestaan. Video julkaistiin vuonna 2013 Puruvesi-seminaarissa Ruokkeen Lomakylässä. Video oli muutaman vuoden Pro Puruvedellä myynnissä. Myyntitulot käytettiin Puruvesi-työhön.

Pro Puruvesi teetätti FRESHABIT-hankkeeseen sisältyvänä selvityksen muutoksista 1950-luvulta alkaen Puruveden viidellä FRESHABIT-kohdealueella. Selvitys perustui paljolti paikallisten haastatteluihin ja vanhoihin valokuviiin. Selvityksen toteutti Pöyry Finland Oy Pro Puruveden tukiessa paikallisissa järjestelyissä ja materiaalin hankinnassa. Työ valmistui vuonna 2017. Raportista otettiin pieni painos ja se on edelleen Pro Puruveden kotisivuilla.

FRESHABIT-hankkeen osana Pro Puruvesi teetätti mobiilisovelluksen Puruvedellä FRESHABIT-hankkeessa tehdyistä vesiensuojelurakenteista ja -toimista. Vastaavaa paikkatietoon pohjautuvaa mobiilisovellusta ei ole Suomessa aiemmin tehty. Mobiilisovellus on tarkoitettu kansalaisille avoimeen käyttöön. Sisällön hankinnasta vastasi pääosin Puruvesi Productions Oy ja sovelluksen suunnittelusta sekä toteutuksesta elinkeinonharjoittaja Paavo Jantunen. Suomenkielinen mobiilisovellus julkistettiin avoimeen käyttöön 2020 tammikuussa (<http://arcg.is/ijjWi>) ja englanninkielinen versio 2020 huhtikuussa (<https://arcg.is/1un5a4>).

Koululaisten Puruvesi-päivät

Pro Puruvesi on järjestänyt Puruvesi-päiviä Kerimäen, Punkaharjun ja Kesälahden koulun viides- tai kuudesluokkalaisille. Puruvesi-päivät aloitettiin Kerimäen koulun kuudesluokkalaisille ja Kesälahden koulun viidesluokkalaisille vuonna 2013 ja niitä on jatkettu sen jälkeen vuosittain.

Punkaharjun koulu tuli mukaan vuonna 2015. Puruvesi-päivän ohjelmaan on kuulunut oleellisena osana käynti Puruvedellä näkösyvyysmittauksineen. Puruvesi-päivät ovat keskeinen osa Pro Puruveden nuoriin suuntaamaa ympäristökasvatusta.

Pro Puruvesi ry

Yhdistyksen tarkoitus on edistää Puruveden vesistön puhtautta ja hyvinvointia sekä lisätä tietoisuutta Puruveden tilasta.

Pro Puruvesi ry

-perustettiin 15.7.2010

-puolueisiin sitoutumaton ja muista järjestöistä riippumaton

-kotisivuilla ja Facebook-sivuilla ajankohtaista tietoa

-jäseneksi voi liittyä kotisivujen kautta sähköisesti tai jäsenhakemuslomakkeella postitse sekä useissa tapahtumissa

Tervetuloa jäseneksi!

Kumppanit 2020:

Pro Puruvesi

Puhtaan Puruveden puolesta
Pääyhteistyökumppanit

OP Suur-Savo OP Pohjois-Karjala OP Kerimäki

Janne Raassina Puruveden kalatalousalue KAIN JA OSSIN TUULILAISEN SÄÄTIÖ

Muut yhteistyökumppanit

30.11.2010
Paikallislehdistön Antti-patsas

13.12.2014
Vuoden maineteko (Kerimäen aluejohtokunta)

18.6.2015
Pohjois-Karjalan maakunnallinen ympäristöpalkinto

3.6.2016
Etelä-Savon ympäristöpalkinto

7.6.2016
Vuoden 2016 vesistökuunnostaja
Pro Puruvesi ry:n puheenjohtaja
Reijo Jantunen

Yhteystiedot:

Laulajanraitti 74, 58200 Kerimäki

Puh.johtaja Reijo Jantunen, reijo.jantunen@gmail.com, 0505937787

Sihteeri Anna-Maija Asikainen, annukkamaija.asikainen@gmail.com, 0407063120

Pro Puruvesi ry:n tili: FI38 5133 0020 0378 82 (BIC OKOYFIHH)

www.propuruvesi.fi